

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Rīgā 2019.gada 17.aprīlī

Nr.139

Saeimas priekšsēdētājam
Inārai Mūrniecei

Par likumu
“Grozījumi Darba likumā”

Ļoti cienījamā Mūrnieces kundze!

Saeima 2019.gada 28.martā pieņēma likumu “Grozījumi Darba likumā” (13.Saeimas likumprojekts Nr.26/Lp13) (turpmāk – Likums). Likums pieņemts, Saeimai otrreiz caurlūkojot 2018.gada 1.novembrī pieņemto likumu “Grozījums Darba likumā” (12.Saeimas likumprojekts Nr.1254/Lp12).

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 71.pantu biju prasījis Saeimu otrreiz caurlūkot 2018.gada 1.novembrī pieņemto likumu un aicināju rast līdzsvarotu un Satversmei atbilstošu risinājumu (*sk. Valsts prezidenta 2018.gada 9.novembra rakstu Nr.417*).

Saeima Likumā ir veikusi atsevišķus pilnveidojumus, tomēr Saeimas vairākums nav ieklausījies tiesībsarga un Saeimas Juridiskā biroja paustajos iebildumos par Likumā ietvertā regulējuma iespējamo neatbilstību Satversmei. Esmu arī saņēmis vairākus lūgumus vēlreiz izmantot Satversmes 71.pantā paredzētās tiesības un prasīt Likuma otrreizēju caurlūkošanu.

Respektējot Saeimas vairākuma atkārtoti pausto gribu panākt Likumā ietvertā regulējuma spēkā stāšanos, saskaņā ar Satversmes 70.pantu esmu izsludinājis Likumu. Tomēr aicinu Saeimu apsvērt nepieciešamību pilnveidot likumdošanas procesa norisi atbilstoši labas likumdošanas principa prasībām un jo īpaši ievērot Satversmes tiesas lemto (*sk. visupirms Satversmes tiesas 2018.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.2017-17-01 21. – 22.punktu un 2019.gada 6.marta sprieduma lietā Nr.2018-11-01 18.punktu*).

I

Likuma apspriešanas gaitā gan 12.Saeimā, gan 13.Saeimā kā tiesībsargs, tā arī Saeimas Juridiskais birojs argumentēti vērsa Saeimas uzmanību uz izvēlēta risinājuma iespējamu neatbilstību Satversmei. Saeimas Juridiskajam birojam ir pienākums nodrošināt likumdevēju ar profesionāli sagatavotu informāciju par apspriestā regulējuma atbilstību Satversmei, starptautiskajām tiesībām un Eiropas Savienības tiesībām, kā arī saderību ar Latvijas tiesību sistēmu (*sk. Satversmes tiesas 2011.gada 19.oktobra sprieduma lietā Nr.2010-71-01 18.2.punktu*). Savukārt tiesībsarga kā nacionālā cilvēktiesību aizsardzības mehānisma pienākums ir sniegt Saeimai rekomendācijas par regulējuma pilnveidošanu cilvēktiesību jomā un norādīt uz nepilnībām, kuras likumdevējam būtu jānovērš (*sk. Satversmes tiesas 2010.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr.2010-44-01 14.1.punktu*).

Abu institūciju profesionālās līdzdalības likumdošanas procesā mērķis ir sniegt likumdevējam atbalstu jautājumos, kas saistīti ar apspriestā regulējuma atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Tāpēc nebūtu veicināma pieeja, ka likumdevējs dod priekšroku likuma pieņemšanā ieinteresēto personu sarūpētam pamatojumam tā vietā, lai pienācīgi ieklausītos tiesībsarga un Saeimas Juridiskā biroja iebildumos un meklētu iespējas uzlabot regulējumu.

Šāda Saeimas vairākuma pieeja ne tikai vājina tiesībsarga un Saeimas Juridiskā biroja autoritāti likumdošanas procesā, bet arī palielina riskus, ka likumi tiek pieņemti šauru grupu interesēs.

II

Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas 2018.gada 4.decembra, 2019.gada 30.janvāra un 2019.gada 13.marta sēdēs, kurās tika izskatīts otrreizējai caurlūkošanai nodotais Likums, un Saeimas 2019.gada 28.marta sēdē, kad Saeima lēma par Likuma pieņemšanu, neizskanēja neviens apsvērums vai arguments, ar kuru Saeimas vairākums pamatotu izvēlēto risinājumu. Arī atbildīgās komisijas izvēlētais referents neizpildīja savu pienākumu pēc būtības ziņot par likumprojekta apspriešanas gaitu un atbildīgās komisijas vairākuma apsvērumiem (*sk. Latvijas Republikas 13.Saeimas ziemas sesijas četrpadsmitās sēdes 2019.gada 28.martā stenogrammu*).

Saeimas atbildīgās komisijas sēdēs un Saeimas sēdē nav sniegts atbalstīto priekšlikumu skaidrojums, izvēlēta risinājuma pamatojums vai cita informācija, kas varētu dot ieskatu likumdevēja izdarītajos apsvērumos. Līdz ar to Saeimas vairākums likumdošanas procesā nav

paudis savu vērtējumu par iemesliem, kuru dēļ izšķīries par Likuma pieņemšanu, pastāvot bažām par tā neatbilstību Satversmei, un nav ņēmis vērā tiesībsarga un Saeimas Juridiskā biroja, kā arī Valsts prezidenta veto rakstā minētos argumentus.

Atbilstoši labas likumdošanas principam šādam vērtējumam likumdošanas procesā bija jābūt paustam un bija jābūt tādām, lai varētu konstatēt, kādu apsvērumu dēļ institūciju paustie iebildumi noraidīti (*sk. Satversmes tiesas 2019.gada 6.marta sprieduma lietā Nr.2018-11-01 18.3.1.punktu*).

III

Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka likumdevējam pašam ir pienākums izvērtēt likumprojektā ietvertu tiesību normu atbilstību Satversmei, starptautiskajām tiesībām un Eiropas Savienības tiesībām (*sk. Satversmes tiesas 2018.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.2017-17-01 22.3.punktu*).

Šā Likuma pieņemšanā Saeimas vairākums nav sniedzis pamatojumu pieņemtajiem lēmumiem un izvērtējumam par iespējamo Likuma regulējuma neatbilstību Satversmei. Tāpat nav ņēmti vērā tiesībsarga un Saeimas Juridiskā biroja argumenti. Tas rada šaubas par labas likumdošanas principa un Satversmes tiesas spriedumos formulēto atziņu ievērošanu. Šāda likumdevēja rīcība vājina uzticēšanos parlamentam un valsts varai kopumā, kā arī nestiprina tiesiskumu Latvijā.

Aicinu Saeimu pievērst lielāku uzmanību Satversmes un labas likumdošanas principa prasību nodrošināšanai likumdošanas procesā. Tāpat rosinu pilnveidot Saeimas iekšējās procedūras, lai radītu iedarbīgus mehānismus, kā pats likumdevējs izvērtē apspriežamā regulējuma atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām un reaģē uz izskanējušiem argumentiem par pastāvošiem satversmības riskiem.

Cieņā

Valsts prezidents

Raimonds Vējonis